

Теплова О. Ю.,

УДК 37.013:78

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри музичного та
перформативного мистецтва,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла
Коцюбинського, м. Вінниця

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250728.01>

Новосадова А. А.,

викладач кафедри музичного
та перформативного мистецтва,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла
Коцюбинського, м. Вінниця

ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКИХ УПОДОБАНЬ У ЗДОБУВАЧІВ МУЗИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Актуальність теми базується на спробі виявити педагогічні основи формування мистецьких уподобань студентів, що навчаються за музичними спеціальностями, як невід'ємної складової гармонійного розвитку їхньої особистості.

Ми мали на меті розглянути й проаналізувати ефективність педагогічних умов формування мистецьких уподобань у здобувачів музичних спеціальностей в процесі навчання. Формування мистецьких уподобань студентів музичних спеціальностей є важливим аспектом їхньої загальної культурної і професійної підготовки. Цей процес спрямований на розвиток естетичного сприйняття, художнього смаку, інтересу до різноманітних мистецьких напрямів та глибокого розуміння мистецтва. Такий процес визначається як діяльність, педагогічно цілеспрямована на розвиток художньо-естетичних потреб, смаків та інтересів особистості. Спираючись на результати сучасних досліджень авторитетних науковців, ми спробували довести значення комплексного забезпечення визначених в дослідженні педагогічних умов, які є педагогічним підґрунтям організації процесу формування мистецьких уподобань у здобувачів музичних спеціальностей.

Особливе місце в цьому процесі посідає особистість викладача, який має виступати не лише носієм знань, а провідником здобувачів у світ мистецтва. О. Сидоренко: "...роль викладача полягає в тому, щоб пробудити у студента емоційно-естетичну чутливість та здатність до самостійного художнього судження" [6]. Викладач повинен виступати не лише як джерело знань, а й як наставник, який допомагає формувати самостійне ставлення до мистецьких явищ, розвивати здатність критичного осмислення та художньої оцінки. Таке бачення проблеми передбачає застосування інноваційних підходів до навчального процесу, що орієнтуються на індивідуальні потреби студентів. Б. Брилін [1] та О. Падалка [4],

у своїх дослідженнях вбачають сутність формування мистецьких уподобань у взаємодії різних видів музичної діяльності, їх результатах, а також в процесі діяльності, в ході якого формується музично-естетична свідомість особистості: інтереси, потреби, почуття, установки, естетичні оцінки, смаки, ідеали, погляди тощо. К. Іваненко наголошує, що ефективне формування мистецьких уподобань є важливою умовою підготовки сучасного музиканта, здатного до глибокого художнього мислення та творчої самореалізації [3].

Ключовим фактором у формуванні мистецьких уподобань є створення позитивного емоційного середовища. Відкрита атмосфера занять, підтримка ініціативи студентів, заохочення до творчих експериментів створюють умови для вільного художнього самовираження та розвитку індивідуальності. Необхідною, на наш погляд, педагогічною стратегією (умовою) є залучення здобувачів музичних спеціальностей до активної публічної мистецької діяльності. Такими вважаються участь у публічних виступах концертах, презентаціях, виставках, міждисциплінарних перформативних проєктах, демонстрації мистецької діяльності у творчих майстернях. Практичний досвід взаємодії з мистецтвом стимулює інтерес до пошуку нових художньо-музичних форм та сприяє формуванню індивідуальних мистецьких уподобань у здобувачів. Суттєву роль відіграє добір навчального репертуару. Він має бути різноманітним за епохами, стилями та жанрами, що дозволяє розширити художній кругозір студентів і забезпечити їхнє знайомство з багатством світової та національної культури [8]. Важливою педагогічною основою (умовою) є використання широкого музичного репертуару. Як відзначає Л. Гнатюк: "Різнманітність художнього матеріалу сприяє формуванню естетичної гнучкості й здатності до оцінки різних мистецьких явищ" [2]. Включення в освітній процес творів різних епох, жанрів і стильових напрямів дозволяє розширити художній кругозір студентів. Значущим фактором педагогічного впливу на процес формування мистецьких уподобань у здобувачів музичного фаху є створення впродовж навчання атмосфери творчої взаємодії здобувачів і викладачів. Взаємообмін ідеями учасників педагогічного процесу, участь у колективних музичних проєктах сприяють не тільки розвитку технічних навичок, а й формуванню особистісного ставлення до мистецтва [7]. Н. Петренко зазначає: "Спільна творча діяльність стимулює внутрішню мотивацію до пізнання мистецтва та вироблення власних мистецьких уподобань" [5]. В умовах розбудови сучасної мистецької освіти важливим є також інтегрування міждисциплінарного підходу: поєднання музичного мистецтва з літературою, театром, живописом. Такий педагогічний підхід розвиває в здобувачів здатність до синтетичного мислення [9]. За дослідженнями М. Шульги міждисциплінарний підхід "відкриває нові горизонти у формуванні багатовимірного естетичного сприйняття" [10]. Особливу увагу, на наш погляд, необхідно приділяти розвитку здатності до самостійного пізнання мистецтва. Важливо навчити студентів працювати з джерелами інформації, критично осмислювати матеріал, розвивати

аналітичне мислення. Формування навичок самостійного художнього пошуку сприяє становленню особистісної мистецької позиції.

Отже, педагогічні основи процесу формування мистецьких уподобань у здобувачів музичних спеціальностей включають цілеспрямовану музично-педагогічну діяльність викладача, використання різноманітного виконавського репертуару, забезпечення творчої атмосфери на заняттях, застосування міждисциплінарних підходів та підтримку індивідуального мистецького пошуку впродовж всього навчального процесу. Таким чином, формування мистецьких уподобань студентів музичних спеціальностей передбачає застосування цілісної системи педагогічних методів і засобів, спрямованих на розвиток естетичних і творчих здібностей здобувачів з метою можливості формування в здобувачів глибокого та сталого ставлення до мистецтва завдяки інтеграції практичного мистецького досвіду, музично-теоретичних знань та особистісного художнього підходу до творчості, що стане основою їхнього подальшого професійного та духовного розвитку.

Список використаних джерел

1. Брилін Б. Р. Роль естетичного смаку в музично-творчому розвитку особистості. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія*. 2001. Вип. 36(3). С. 47–49.
2. Гнатюк Л. Різноманіття художнього репертуару у формуванні естетичних смаків. Львів : ЛНМА, 2022. 112 с.
3. Іваненко К. Сучасні підходи до формування мистецьких уподобань студентів. Полтава : ПНПУ, 2024. 96 с.
4. Падалка Г. Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ : Освіта України, 2008. 274 с.
5. Петренко Н. Спільна творча діяльність у музичній освіті. Одеса : ОДМА, 2023. 84 с.
6. Сидоренко О. Педагогіка естетичного виховання: новітні підходи. Харків : ХНУМ, 2024. 105 с.
7. Теплова О. Ю. Теоретичні основи формування мистецьких уподобань майбутніх вчителів музичного мистецтва. *Музика в системі мистецької освіти: взаємини та протидії* : матеріали конф. (м. Одеса, 2021 р.). Одеса, 2021. С. 146–148.
8. Теплова О., Новосадова А. Розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів музики засобами українського музичного мистецтва. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. пр. мол. вчених Дрогобиц. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка*. 2023. № 57. С. 214–219.
9. Теплова О., Новосадова А. Дидактичні умови використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Молодь і ринок: наук.-пед. журн.* 2024. Вип. 1(221). С. 132–136.
10. Шульга М. Міждисциплінарний підхід у музичній освіті. Дніпро : ДМА, 2024. 72 с.
11. Fabian M., Onofriichuk L., Teplova O., Priadko O., Bilanych H. Methodological approaches as a scientific basis for creating a pedagogical concept of distance learning organization in higher education institutions. *Multidisciplinary Reviews*. 2024. Vol. 6. Article ID: 2023spe018. <https://doi.org/10.31893/multirev.2023spe018>.